

Roe v. Trump

V USA hrozí demontáž předobrazu i naší justice

Normě McCorveyové bylo pouhých jednadvacet let, když otěhotněla už se třetím dítětem. Pocházela ze špatných poměrů, manžel, kterého si vzala v 16 letech, propadl alkoholu, a tak se raději rozhodla dítě na svět nepřivést. Psal se ale rok 1969, v jižanském Texasu to legálně nešlo, a Norma se tak zapsala do dějin pod ochranným pseudonymem Jane Roe, něco jako Jana Nováková. Její případ se stal průlomovým pro legalizaci potratů a vůbec ženských práv, i když v době soudního rozhodnutí byly dítěti už skoro čtyři roky. Donald Trump má po půlstoletí v rukou moc vše zastavit nebo i zvrátit.

Příležitost mu dává rezignace nejstaršího člena Nejvyššího soudu USA. Soudce Anthony Kennedy zasedal v instanci, která rozhodla zdaleka nejen případ Roe v. Wade, od jmenování Reaganem v roce 1987, v posledních několika letech se ale stal jázyčkem na vahách mezi tradičně vyrovnanými republikány a demokraty. Tlak, který přišel s Georgem W. Bushem a především po 11. září, vyvrcholil, když republikánský Senát zablokoval jmenování nominanta odcházejícího demokratického prezidenta Obamy a na jeho místo Trump poslal konzervativce Gorsuche. Navíc liberální ikoně soudu Ruth Bader Ginsburgové je již pětásmdesát a jsou obavy, že Bílý dům může zcela obrátit poměr sil i v celé americké společnosti směrem k ultrakonzervatismu. Přece jen viceprezident Mike Pence se třeba nechce stýkat pracovně se ženami bez své vlastní manželky. A vůdce senátu většiny už několik okamžiků po včerejším oznámení Kennedyho rezignace prohlásil, že se o jeho nástupci v budouc sudecici s Kongresem bude hlasovat už na podzim.

Nejde ale zdaleka jen o Nejvyšší soud ve Washingtonu, jehož judikatura zásadně určovala a určuje globální hnutí lidských práv. V době digitální revoluce, ve které hrají prim právě americké korporace, bude mít opět historickou úlohu v oblastech, jako je ochrana soukromí, která se dotkne doslova každého z nás. Soud zkracovaný po ameriku jako SCOTUS byl předobrazem německého, ale také českého Ústavního soudu. Pokud se změní v nástroj blokování a navracení společenského vývoje, mohl by se stát opět globálním předobrazem brzdění dnešního superpropojeného světa. A to klidně i u nás, kde soudní špičky jmenuje dnes populistický prezident.

Společnost se samozřejmě mění a vyvíjí, a to i občas jinak, než by se nám líbilo. Norma McCorveyová se nakonec také stala odpůrcem potratů, přijde ale další Jane Roe. Jakýkoliv směr by se zkrátka neměl společnosti diktovat ze sídla prezidenta prostřednictvím vlivu na justici.

Jan Klesla

Unijní skupinkaření

Regionální celky jako recept proti euroskepsi

Kdo chce vidět, jak může v praxi vypadat hledání kvadratury kruhu, ať sleduje zpravodajství z právě probíhajícího unijního summitu v Bruselu. Ani u jednoho z témat, která byla oficiálně na programu, nelze počítat se zásadním průlomem. Ať už se jedná o brexit, rozpočet na příští sedmileté období, reformu Unie, či především migraci. Zde všude se zdá být těžké najít společného jmenovatele.

Poslední měsíce navíc ukázaly, že stále silněji se v rámci Unie vytvářejí skupiny států, které se snaží ovlivnit její politiku ve vlastním duchu. Často je spojují sousedství, příslušnost ke stejnému regionu či historické zkušenosti. Někdy to ale může být i metoda politické práce odpovídající zásadě „Kdo nejvíce křičí, tomu se dostane největší pozornosti“. Takto se v minulosti hlásily o slovo státy jižní Evropy, když volaly po větším balíku peněz z unijního rozpočtu, případně po úlevách z požadovaných škrtů. Ale tímto způsobem si o pozornost řekly i státy Visegrádu, když se postavily proti povinným kvótám na přerozdělování uprchlíků a vývoj jim dal nakonec za pravdu. Před několika měsíci vstoupila do ringu i skupina osmi menších států odmítající centralizaci.

Pro stoupence stále těsnější integrace, reprezentované dnes hlavně francouzským prezidentem Emmanuelem Macronem, asi nebude existence podobných skupinek dobrou zprávou. Pro EU, která čelí kritice, že je elitářská a příliš vzdálená dění v členských státech, ale nemusí být špatné, když se díky nim stane pro občany o něco přehlednější.

Robert Schuster

LIDOVÉ NOVINY

Vydavatel: MAFRA, a. s., Karla Engliše 519/11, 150 00 Praha 5, IČ 45313351, evidenční číslo MK: E 5168, ISSN 0862-5921

REDAKCE:

ŠÉFREDAKTOR Ištvan Leko ŘEDITEL Veselín Vačková

VEDOUcí VYDÁVÁNÍ Martin Eggedy, Petr Závoda,

HLAVNÍ EDITOŘI Petr Bušta, Jana Pavlová, ŠÉFKOMENTÁTOR Petr Kamberský,

VEDOUcí LIDOVKY.CZ Tomáš Málek

VEDOUcí REDAKTOŘI RUBRIK Martin Zvěřina (národy), Kateřina Surmanová (domov), Michal Pavec (biznis), Milan Rokos (svět), Jana Machalická (kultura), Ondřej Trunečka (sport), Michal Růžička (foto), Barbora Cihelková (Akademie), Kateřina Kolářová (Právo & justice), Josef Tuček (Medicína & věda), Lukáš Rous (seriály LN), Petr Bušta (Česká pozice), Petr Kamberský (Orientace), Kateřina Svobodová (Relax), Vladan Šír (Pátek LN), Eva Hlinovská (Esprit), Petr Kain (Index)

VEDOUcí GRAFICKÉHO STUDIA Štěpán Korčíš, FOTOEDITOŘI Jan Bezucha, Petr Homolka JAZYKOVÝ REDAKTOR Jan Štěpánek

Adresa redakce: Lidové noviny, Anděl Media Centrum, Karla Engliše 519/11, 150 00 Praha 5 - Smíchov, Tel. ústředna 225 067 111, dopisy@lidovky.cz, www.lidovky.cz

Inzerce: Mafra, a. s., Anděl Media Centrum, Karla Engliše 519/11, 150 00 Praha 5 - Smíchov, Deputy Key Account Director: Lucie Hirschlerová, lucie.hirschlerova@mafra.cz, konference: Růžena Rousková, ruzena.rousкова@mafra.cz; www.mafraevents.cz

Inzerce v regionech: Severní Čechy tel. 478 636 311, Liberecký kraj tel. 488 123 311, Hradecký kraj tel. 498 515 311, Pardubický kraj tel. 467 303 311, Jižní Čechy tel. 388 909 313, Plzeňský kraj tel. 374 333 311, Karlovarský kraj tel. 359 404 311, Moravskoslezský kraj tel. 558 959 311, Střední Morava tel. 583 808 311, Východní Morava tel. 576 202 311, Jižní Morava tel. 516 202 315, Vysočina tel. 564 606 311

Předplatné: Informace, objednávky pro tuzemské doručování, změny a přerušení na tel. 225 555 533, fax 225 556 633, e-mail: predplatne@lidovky.cz, www.lidovnoviny.cz a na adrese Lidových novin, oddělení předplatného. Reklama na bezplatné lince 800 912 912

Digitální vydání: www.lidovnoviny.cz

Tisk: TISKÁRNĚ MAFRAPRINT Praha a Olomouc. Rozšiřuje PNS, a. s.

Prodaný náklad ověřuje ABC ČR. Četnost: vychází denně kromě neděle, místo vydání: Praha

© MAFRA, a. s., 2018 nebo uvedením dodavatele obsahu. Jakékoli užití a šíření částí nebo celku obsahu Lidových novin (včetně jejich překladů) bez písemného svolení vydavatele je zakázáno. Vydavatelství MAFRA, a. s., je součástí koncernu AGROFERT.

Řeči místo činů

Máme za sebou další rok životně nebezpečné letargie českého vzdělávání

Školní rok dospěl do svého konce. Tak jako každý rok se rozdají vysvědčení, polovina sortimentu květinářství se přesune do rukou učitelek a dopravu směrem do Chorvatska postihne kolaps v důsledku přerušování povinné školní docházky. České vzdělávání je předvídatelné jako krok švýcarských hodiněk. Je vysoce pravděpodobné, že v roce 2019 budeme bilancovat stejně. Oáza klidu a jistoty, to české školství, kam jste ho před desítkami let postavili, tam ho bezpečně najdete.

Na společnost to má, zdá se, uklidňující vliv. Když jsem ještě před lety považoval za důležité chodit na třídní schůzky, setkal jsem se právě s takovými rodiči: hlavně nám tu prosím nic neměňte, nám se líbí to, co jsme sami ve škole zažili. Sentiment smíšený s podivuhodnou představou o tom, že výchova a vzdělávání se mají odehrávat v nějakém jiném časoprostoru, než jaký se odvíjí ve světě okolo. Setkal jsem se s tím i na jedné pedagogické fakultě: nepodléháme tlaku doby, jsme tu od toho, abychom uvážlivě posoudili, co do vzdělávání pusťte a co naopak odmítnout jako neopodstatněné. Ano, říkal jsem si, to je přesné. Jen jste si asi zapomněli stanovit deadline. Setkávám se s tím porůznu na setkání s lidmi, kteří jsou z českého školství živi. Řada z nich zastává názor, že je vlastně všechno v pořádku, měli bychom si to nahlas říct, poplácat se po zádech a stát si pevně za svým.

Ouřada je na tom líp než kantor

Ano, to je české školství. Podle poslední analýzy think tanku IDEA se ani přes velkohubé deklarace předchozí vlády o zvyšování platů učitelů nic zásadního nestalo. Procentuální zvýšení, ke kterému došlo, totiž pokulhává za zvýšením platů dalších zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním ve veřejné sféře. Jinými slovy, „ouřada“ dostal přidáno více než „kantor“. „Učitel-skej“ si v ČR přijde na zhruba polovinu toho co jiný zaměstnanec s vysokoškolským vzděláním. Fackuje nás mezinárodní hanba, že lidem, kteří se mají starat o to nejcennější, o rozvoj našich dětí, dáváme almužnu. Co po nich pak můžeme chtít? A kdo si asi myslíme, že bude chtít být učitel?

BOHUMIL KARTOUS
vzdělávací
think tank EDUin

Oáza klidu a jistoty,
to české školství. Kam jste ho
před desítkami let postavili,
tam ho bezpečně najdete.

”

telem? Jsem velmi zvědav, jestli se podaří naplnit předsevzetí vlády o navyšení platů na 150 procent za čtyři roky.

Opět došlo na diskuse o plošných přijímacích zkouškách a státních maturitách. Zajímavé byly hlavně z toho důvodu, že vystavily do popředí zásadní problém: české školství pořád ovládají lidé, kteří si myslí, že nejlepší známkou vzdělání je bulimicky nadrcený a následně jednorázově vyvržený obsah sestávající z epizeuxí, přísudků jmenových se sponou, mechanicky našprtáných matematických postupů a dalších znalostí, které bez kontextu, a tedy bez schopnosti dlouhodobě je udržet nemají žádnou cenu a znehodnocují vzdělání více než počet maturantů. A právě počet maturantů těmto lidem vadí nejvíce. Halucinují pravidelně o tom, že přece maturita či vysokoškolský diplom jsou navěky dostupné jen pro jistou část populace, tedy pro tu, která se poslušně přizpůsobí vzdělávání v podobě epizeuxí a krkolomně sestavených matematických úloh, v nichž jsou žáci testováni nikoliv ze vzdělávání, ale z dovednosti přemýšlet jako ne příliš nadaný autor zadání. To je totiž zrcadlící se obraz zastánců tohoto dru-

LÉKÁRNA

O Čtyřlístku a hegemonii

PŘEMYSL
HOUDA
redaktor LN

Když jsem byl dítě, měl jsem rád Čtyřlístek. I moji dětská kamarádi měli rádi Čtyřlístek. Mám pocit, že celá naše generace měla ráda Čtyřlístek. Půjčovali jsme si mezi sebou starší díly, opečovali je, jako kdyby to byl nějaký poklad, a těšili se na nové.

Před časem jsem byl v knihovně a v regále jsem svou dětskou lásku uviděl po dlouhých letech znovu. A tak jsem si drobnou knížečku vzal, sedl si na židli a dal se do čtení. Chtěl jsem vědět, čeho jsem si v dětství tak cenil a na co jsem už dávno dokonale zapomněl.

Příběh – nazvaný *Splněné přání* – mě zaujal. Myšpulín, Bobík a Pinda jdou lyžovat, zatímco Fifinka zametá čerstvě napadlý sníh. Po příchodu ze sjezdovky se rozjuchaní Myšpulín, Bobík a Pinda nezuji. Fifinka po nich nepořádek zamete. Pak Myšpulín, Bobík a Pinda zasednou ke stolu a netrpělivě čekají na jídlo. Mají hlad, a tak jim Fifinka uvaří. Je večer a Myšpulín, Bobík a Pinda si hrají nebo si něco kutí. Fifinka mezitím žehlí...

Fifinka toho má už dost, je unavená a začne snít o tom, jak by bylo hezké být princeznou a nedělat nic. A Myšpulín, ten vynalézavý kocour, jí přání splní. Sestrojí pro ni kouzelné brýle – bránu do virtuální reality.

Fifinka si brýle nasadí a opravdu se stane princeznou. A je spokojená. Ale jen chvíli,

Myšpulín, Bobík a Pinda
Fifince sundají brýle a vrátí ji
do reality. Fifinka je svým
zachráncům neskonale
vděčná. A hlavně, konečně
prozře a je šťastná – uvědomí
si, že se svými třemi klučičími
kamarády žije ten nejlepší
život, jaký kdy mohla žít.

”

hu „vzdělání“, okupující místa v institucích a mesmerizovaných těmito institucemi na základě příslušnosti k podobnému druhu. Venku se sice odehrává technologická revoluce, před očima se mění sociální a ekonomický svět ve všech svých vrstvách, ale lidé, kteří se v životě vždy dívali pouze a jen dolů, to prostě nevnímají, popírají nebo si najdou nějakou racionalizaci, která odůvodní jejich přizemní postoje.

Omámení Češi

Opher Brayer, Izraelce, který si vzal do hlavy, že vytvoří v Ústí nad Labem české Silicon Valley, a začal s tím právě na tamních základních školách, v soukromých i veřejných diskusích otevřeně říká: Vy Češi hrozně rádi pořádáte konference, pořád byste chtěli mluvit o tom, jak co udělat, místo abyste to skutečně udělali. Obávám se, že má pravdu, byť jde o generalizaci. Problém je, že na místech, které vyžadují jasnou představu, kam směřovat, a vysokou míru rozhodnosti, jsou lidé, kteří ze všeho nejraději hledí na špičky svých vlastních bot. A tak zase proběhlo v tomto roce nemalo konferencí na téma vzdělávání, aniž by došlo k průsaku za vrátnice institucí, v nichž se o vzdělávání rozhoduje.

Přestává to být legrace. Češi, omámení konjunkturou a z toho plynoucích benefitů, se nechávají naprosto naivně konejšit představou o tom, že království nebeské snad nastalo, místo aby využili toho, že mají nabito, a vytvářeli investice do budoucnosti (i prostřednictvím dobrého vzdělávání). Přitom nedávné intervence ČNB zpřisňující dostupnost hypoték a regulující slábnoucí korunu ukazují, že krize je za dveřmi, jen ji ještě spokojený Čech nepocítil. Češi, kteří se ze všeho nejvíce bojí imigrace, vůbec netuší, že pokud Trump uvalí cla na německá auta, Němci bez váhání (i kvůli postojům k migraci) přenesou zátěž ztráty pracovních míst na ČR. Automatizace, která změní pracovní trh k nepoznání už ve střednědobém horizontu, je nezastavitelná. Českou společností cloumají populisté využívající politické negramotnosti. Ale co, když jsou prázdny a do Chorvatska si letos můžeme vzít celý karton piva navíc...

pak se to pokazí. Přiletí totiž drak a žádá krále, aby mu princeznu Fifinku vydal. Princové (její nápadníci) v děsu přechají a drak se užž sápe po své kořisti...

V tu chvíli zasáhnu naši tři klučičí spasiatelé – Myšpulín, Bobík a Pinda. Fifince sundají brýle a vrátí ji do reality. Fifinka je svým zachráncům neskonale vděčná. A hlavně, konečně prozře a je šťastná – uvědomí si, že se svými třemi klučičími kamarády žije ten nejlepší život, jaký kdy mohla žít. Na konci příběhu proto znovu zavládne dobrá nálada: Myšpulín, Bobík a Pinda spokojeně sedí u prostřeného stolu a usměvavá Fifinka jim přináší jídlo...

Knížečku jsem si ještě nějakou chvíli prohlížel, všiml si, že příběh je společným dílem muže a ženy, a pak jsem ji vrátil do regálu. Večer jsem přišel domů a začal listovat jinou knížkou. Napsal ji jeden – možná že radikální, určitě však zajímavý a vlastně dost známý – politický filozof. V té knížce píše, že nadvláda (náš autor se věnuje kapitalismu, dělnické třídě atd.) bývá udržována nejen prostřednictvím násilí, ale také prostřednictvím ideologie, tedy tím, že vládnoucí třída vytváří hegemonickou kulturu, která hodnoty, jež jsou hodnotami této vládnoucí třídy, prezentuje jako jediné možné (a přirozené) hodnoty všech. Utiskovaní se – pokud se tvůrcům dílo podaří – identifikují s hodnotami svých utiskovatelů a neboují se.

I tuto druhou knížku jsem nakonec zavřel a při vzpomínce na Fifinku ji vrátil zpět mezi ostatní. Je vlastně – na rozdíl od té první – docela hezká, nemyslíte?

Ištvan Leka dnes zastupuje Přemysl Houđa

Pondělí ŠINKANSEN
Martina Rychlíka

Úterý DEPEŠE
Blahoslava Hrušky

Středa ARCHIV
Petra Zídka

Čtvrtek ROZHLEDNA
Petra Kaina

Pátek LÉKÁRNA
Ištvan Leka

Sobota CHLÍVEK
Petra Kamberského